

Sygn. akt III USKP 168/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 24 listopada 2022 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Jarosław Sobutka (przewodniczący)

SSN Leszek Bielecki (sprawozdawca)

SSN Krzysztof Staryk

w sprawie z odwołania R. H.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie

o prawo do renty socjalnej i renty rodzinnej,

po rozpoznaniu na posiedzeniu niejawnym w Izbie Pracy i Ubezpieczeń
Społecznych w dniu 24 listopada 2022 r.,

skargi kasacyjnej odwołującego się od wyroku Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie
z dnia 6 listopada 2020 r., sygn. akt III AUa 630/18,

oddala skargę kasacyjną.

UZASADNIENIE

Sąd Apelacyjny w Rzeszowie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 6 listopada 2020 r., III AUa 630/18, oddalił apelację wnioskodawcy R. H. od Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu z 19 lipca 2018 r., III U 230/18, oddalającego jego odwołania od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w Rzeszowie z 14 lutego 2018 r. oraz z 16 lutego 2018 r. odmawiających przyznania mu prawa do renty socjalnej oraz prawa do renty rodzinnej.

W sprawie tej ustalono, że wnioskodawca urodził się 13 kwietnia 1975 r. W dniu 24 czerwca 1993 r. ukończył szkołę zasadniczą w zawodzie operator obrabiarek skrawających, a następnie poszedł do technikum, ale przerwał naukę i od 1 września 1990 r. podjął pracę w W.- G., gdzie pracował początkowo (do 30 czerwca 1993 r.) jako uczeń ZSZ w zawodzie operator obrabiarek skrawających, a następnie od 16 maja 1994 r. do 12 listopada 2002 r. jako tokarz, frezer, operator obrabiarek skrawających, oczyszczacz.

W dniu 16 czerwca 2003 r. złożył wniosek o rentę z tytułu niezdolności do pracy. Został wówczas poddany badaniu przez lekarza orzecznika, który rozpoznał u niego schizofrenię przewlekłą, niedorozwój umysłowy w stopniu lekkim i uznał go za okresowo całkowicie niezdolnego do pracy. W konsekwencji organ rentowy decyzją z dnia 6 sierpnia 2003 r. przyznał mu prawo do renty. Wnioskodawca w dniu złożenia wniosku o rentę socjalną pobierał rentę z tytułu całkowitej niezdolności do pracy, którą miał przyznaną do 31 stycznia 2021 r.

Orzeczeniem Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w Tarnobrzegu z 27 maja 2015 r. wnioskodawca został zaliczony do znacznego stopnia niepełnosprawności do 31 maja 2018 r., przy czym stwierdzono, że niepełnosprawność istnieje od 14 roku życia, a ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 17 kwietnia 2013 r.

W dniu 15 listopada 2017 r. wnioskodawca złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Rzeszowie wniosek o ustalenie prawa do renty socjalnej. Został poddany badaniu przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 22 stycznia 2018 r. rozpoznał u niego schizofrenię paranoidalną, nerwice natręctw, padaczkę w wywiadzie i uznał go za nadal okresowo całkowicie niezdolnego do pracy do 31 stycznia 2021 r., przy czym stwierdził, że niezdolność ta nie pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej.

W trakcie rozpoznawania wniosku o prawo do renty rodzinnej po zmarłym w dniu 22 października 2017 r. ojcu F., wnioskodawca został poddany badaniu przez lekarza orzecznika ZUS, który w orzeczeniu z dnia 22 stycznia 2018 r. rozpoznał u niego schizofrenię paranoidalną, nerwice natręctw, padaczkę w wywiadzie i uznał

go za nadal okresowo całkowicie niezdolnego do pracy do 31 stycznia 2021 r. przy czym stwierdził, że brak dowodów leczenia i innych podstaw do stwierdzenia istnienia całkowitej niezdolności do pracy przed 16 rokiem życia.

Komisja lekarska ZUS, rozpoznając zarzut wadliwości orzeczenia lekarza orzecznika ZUS z 22 stycznia 2018 r. w orzeczeniu z dnia 6 lutego 2018 r. rozpoznała u niego schizofrenię paranoidalną, padaczkę i stwierdziła, że rozpoznane schorzenia ograniczają sprawność jego organizmu w stopniu powodujący całkowitą niezdolność do pracy od 31 stycznia 2003 r. Jednocześnie stwierdziła brak okoliczności do ustalenia niezdolności do pracy w okresie od 13 kwietnia 1975 r. do 12 kwietnia 1991 r. lub do 31 sierpnia 1993 r. Ponadto podała datę powstania całkowitej niezdolności do pracy, tj. 18 czerwca 2003 r.

Dla ustalenia czy wnioskodawca jest całkowicie niezdolny do pracy i czy całkowita niezdolność do pracy odwołującego powstała z powodu naruszenia sprawności jego organizmu powstałego w okresach przed ukończeniem 16 roku życia, przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki Sąd pierwszej instancji dopuścił dowód z opinii biegłego lekarza z zakresu psychiatrii. Biegły K. S. w opinii z dnia 18 kwietnia 2018 r. rozpoznał u wnioskodawcy schizofrenię paranoidalną i uznał go za nadal całkowicie niezdolnego do pracy na okres 3 lat. Jednocześnie stwierdził, że brak bezsprzecznych danych z dokumentacji medycznej wskazujących na to, że do naruszenia sprawności organizmu, z których ta niezdolność wynika doszło przed ukończeniem przez niego 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole. Ponadto stwierdził, że początek całkowitej niezdolności do pracy odwołującego datowany być powinien na 2003 r., natomiast naruszenie sprawności organizmu ją powodujące powstało około 1996 r. W uzasadnieniu podał, że wnioskodawca pozostaje w udokumentowanym leczeniu psychiatrycznym od 1996 r. (schizofrenia paranoidalna), orzeczenie o stopniu niepełnosprawności z 27 maja 2015 r. wskazuje, że jest on z powodów psychiatrycznych zaliczany do osób z znacznym stopniem niepełnosprawności, a niepełnosprawność istnieje od 14 roku życia. Zdaniem biegłego brak jest jednak jakichkolwiek danych z dokumentacji medycznej pochodzących sprzed 1996 roku, które opisywałyby rodzaj prezentowanych przez niego zaburzeń psychicznych w okresie nauki. Jednocześnie wskazał, że psychiatra T. B. na druku N - 9 z 29 maja 2003 r. pisze,

że „badany już w szkole podstawowej izolował się od otoczenia, wykonywał natrętne czynności, pojawiło się uczucie drugiej osoby, która nim kierowała”, jednak brak potwierdzających to danych w dokumentacji medycznej datowanych na okres przed 1996 r. W dokumentacji orzeczniczo - lekarskiej odnoszącej się do stanu psychicznego pacjenta z lat 1996/97 brak wzmianek na temat zachowań odwołującego takich jak opisane powyżej w latach 1993 i wcześniejszych. Dalej biegły wskazywał, że 14 kwietnia 1997 r. wnioskodawca podawał, że „zawsze od małego byłem nerwowy, mam kłucia serca, bóle głowy”, nie wspominał przy tym o natręctwach mających występować dużo wcześniej, początkowo prezentował objawy niespecyficzne, do PZP zgłaszał się nieregularnie, do 2002 r. był aktywny zawodowo, natomiast istotnie orzeczniczo objawy psychopatologiczne ujawniać zaczął w 1998 r., gdy postawiono mu wstępną diagnozę zespołu Kandinskiego - Clerambaulta (postać zespołu paranoidalnego z urojeniami oddziaływania, owładnięcia i pseudohalucynacjami), po tym kolejna wizyta pacjenta w PZP miała miejsce w 2002 r., a następnie jego pierwsza hospitalizacja w 2003 r. Biegły psychiatra stwierdził, że na podstawie danych z dokumentacji medycznej zawartych w aktach sprawy przyjąć należy zatem, że okres prodromalny rozwoju pełnoobjawowej psychozy u odwołującego się rozpoczął się od około 1996 roku, dane medyczne po 2003 r. w tym karty informacyjne za pobyty szpitalne potwierdzają późniejszy ciężki przebieg procesu schizofrenicznego, z powodu którego orzekano mu niezdolność do pracy. Biegły zgodził się z tą częścią opinii konsultanta psychiatry ZUS z 15 stycznia 2018 r., w której mowa jest m.in. o tym, że „stwierdzony obecnym badaniem stan zdrowia psychicznego opiniowanego kwalifikuje go jako całkowicie niezdolnego do pracy, okresowo na 3 lata”, inaczej niż konsultant uważa on natomiast, że nie tyle niezdolność co naruszenie sprawności organizmu ją powodujące powstało około 1996 r. Początek całkowitej niezdolności do pracy opiniowanego datowane być powinno na 2003 r.

Przy tak ustalonym stanie faktycznym Sąd Okręgowy uznał, że aktualny stan zdrowia czyni wnioskodawcę całkowicie niezdolnym do pracy, a schorzeniem stanowiącym podstawę orzekania całkowitej niezdolności do pracy jest schizofrenia paranoidalna. Niezdolność ta nie pozostaje jednak w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym w okresie nauki szkolnej. Skoro biegły uznał, że

brak bezsprzecznych danych z dokumentacji medycznej wskazujących na to, że do naruszenia sprawności organizmu, z których ta niezdolność wynikała doszło przed ukończeniem przez niego 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole, a nadto stwierdził, że początek całkowitej niezdolności do pracy odwołującego datowany być powinien na 2003 r., natomiast naruszenie sprawności organizmu ją powodujące powstało około 1996 r., to tym samym wnioskodawca nie spełnił ani przesłanki do przyznania prawa do renty socjalnej ani też przesłanki do przyznania renty rodzinnej. W tym stanie rzeczy Sąd pierwszej instancji uznał, że decyzje organu rentowego były prawidłowe.

Z wyrokiem tym w całości nie zgodził się wnioskodawca zarzucając nieuwzględnienie stanu faktycznego związanego z występującą u niego chorobą, która rozwijała się latami.

W odpowiedzi na apelację organ rentowy wniósł o oddalenie apelacji wnioskodawcy i utrzymanie w mocy wyroku Sądu pierwszej instancji.

Sąd drugiej instancji uznał apelację wnioskodawcy za bezzasadną. Powołując się na art. 7 ustawy z dnia 27 czerwca 2003 r. o rencie socjalnej (jednolity tekst: Dz.U. z 2022 r., poz. 240) wskazał, że renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego. Jak zatem wynika z treści cytowanego przepisu jedną z sytuacji skutkujących brakiem uprawnień do renty socjalnej jest "uprawnienie do renty z tytułu niezdolności do pracy". Oznacza to, że skarżący mający jednocześnie przyznane prawo do renty z tytułu niezdolności do pracy nie może nabyć jednocześnie prawa do renty socjalnej.

Dalej Sąd odwoławczy wskazał, że renta socjalna jest świadczeniem o szczególnym charakterze i jest ona przyznawana osobom, które ze względu na stan zdrowia nie mają jakiegokolwiek stażu ubezpieczeniowego, gdyż ich niezdolność powstała przed wejściem na rynek pracy. Renta socjalna stanowi świadczenie o charakterze zabezpieczającym, kompensującym brak możliwości uzyskania uprawnień do świadczenia z systemu ubezpieczeń społecznych, a jej

celem jest zapewnienie osobie, spełniającej ustalone warunki do przyznania tego świadczenia, środków finansowych niezbędnych do życia. Podkreślił przy tym, iż przepisy prawa ubezpieczenia społecznego mają charakter bezwzględnie obowiązujący i nie mogą być interpretowane rozszerzająco, zwłaszcza przy zastosowaniu reguł wykładni aksjologicznej. Oznacza to, iż przy ocenie czy stronie przysługuje prawo do świadczenia organ rentowy i sąd nie może uwzględniać innych przesłanek, aniżeli tych które wymienił ustawodawca jako warunkujące powstanie prawa do tego świadczenia. W świetle obowiązujących przepisów obojętna dla powstania prawa do renty socjalnej i rodzinnej jest sytuacja materialna i życiowa osoby ubiegającej się o to świadczenie. Dlatego w ocenie Sądu drugiej instancji argumentacja zawarta w apelacji powołująca trudną sytuację skarżącego nie dała podstaw do uznania rozstrzygnięcia Sądu Okręgowego za wadliwe.

W skardze kasacyjnej wnioskodawca zarzucił naruszenie: 1/ art. 4 ust. 1. w związku art. 7 ustawy o rencie socjalnej przez błędną wykładnię i przyjęcie, że wnioskodawca nie może uzyskać i nabyć prawa do renty socjalnej z uwagi na fakt, że ma ustaloną rentę z tytułu niezdolności do pracy, podczas gdy intencją wnioskodawcy nie było uzyskanie dwóch świadczeń, a prawa do renty socjalnej o której mowa w art. 4 ustawy, przy jednoczesnym wykazaniu przez niego ustawowych przesłanek warunkujących uzyskanie prawa do renty socjalnej - czemu Sąd Apelacyjny w uzasadnieniu nie zaprzeczył a odmówił jej przyznania z uwagi na posiadanie prawa do renty z tytułu niezdolności do pracy, jak również przez błędną wykładnię i brak wykazania podstawy ubiegania się o prawo do renty socjalnej, z uwagi na uprzednie przyznanie mu renty z tytułu niezdolności do pracy - w sytuacji gdy wnioskodawca nie domagał się dublowania prawa do renty socjalnej i renty z tytułu niezdolności do pracy - a oczywistym jest, że uprawniony korzystałby z jednego korzystniejszego dla niego prawa, a nie można wykluczyć takiej sytuacji, że wnioskodawca, jest jednocześnie uprawniony do świadczeń rentowych z różnych tytułów, 2/ art. 4 ust. 1. ustawy o rencie socjalnej przez niezastosowanie, co w konsekwencji spowodowało niezasadną odmowę prawa do renty socjalnej przez bezwzględne przyjęcie, że całkowita niezdolność do pracy wnioskodawcy musiała powstać w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, podczas gdy przesłanki do uzyskania renty socjalnej są spełnione zarówno wtedy, gdy

określone naruszenie sprawności organizmu powstało w okresach wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy, i spowodowało całkowitą niezdolność do pracy, nawet po upływie okresów wymienionych w art. 4 ust. 1 pkt 1-3 ustawy o rencie socjalnej - Naruszenie art. 68 ust 3 w zw. z art. 65 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych przez niewłaściwe zastosowanie przy jednoczesnym zaniechaniu wykładni w/wym. przepisów w kontekście sytuacji życiowej i zdrowotnej wnioskodawcy, i nie wykazaniu, której przesłanki wnioskodawca nie spełnił, co spowodowało przedwczesną odmowę przyznania mu prawa do renty rodzinnej; 3/ art. 233 w związku z art. 287 k.p.c. przez oparcie orzeczenia wyłącznie na opinii lek. med. T. A. i K. S., które zostały wydane na podstawie aktualnie przeprowadzonych badań i nie stwierdzały niezdolności do pracy wnioskodawcy w okresie do 18 roku życia, jednak pomijały orzeczenie o niepełnosprawności, zaświadczenie z 2003 r., zeznania świadków i samego wnioskodawcy, co do okresu jego życia do 31.06.1993 r.; 4/ art. 233 w związku z art. 287 k.p.c. przez zaniechanie opiniowania przez biegłego neurologa i psychologa, pomimo stwierdzenia u wnioskodawcy autyzmu oraz niedorozwoju umysłowego, które to schorzenia powstają na tle neurologiczno - psychiatryczno - psychologicznym, i są chorobami od urodzenia, genetycznymi, a Sąd powinien w tym zakresie skorzystać z opinii biegłego posiadającego wiedzę w tym zakresie, nie ograniczając się jedynie do opinii biegłego z zakresu psychiatrii.

Wskazując na powyższe skarżący wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku Sądu Apelacyjnego w całości oraz uchylenie wyroku Sądu Okręgowego w całości i przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania przez Sąd pierwszej instancji, ewentualnie o uchylenie zaskarżonego wyroku i orzeczenie co do istoty sprawy i przyznanie R. H. prawa do renty rodzinnej i renty socjalnej, oraz o zasądzenie od ZUS na rzecz wnioskodawcy kosztów postępowania kasacyjnego, w tym kosztów zastępstwa adwokackiego według norm przepisanych.

W odpowiedzi na skargę kasacyjną organ rentowy wniósł o jej oddalenie.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Skarga kasacyjna podlega oddaleniu.

W sprawie istotne jest kilka okoliczności. Przede wszystkim okoliczności najważniejsze, a związane z ubieganiem się o świadczenia. Należy bowiem stwierdzić, że ubezpieczony pierwotnie ubiegał się o kilka świadczeń z ubezpieczenia społecznego, a więc: renty socjalnej, renty rodzinnej oraz renty z tytułu niezdolności do pracy. Na poziomie organu rentowego ubezpieczonemu odmówiono prawa do renty socjalnej oraz prawa do renty rodzinnej, ubezpieczony otrzymał zaś świadczenie rentowe z tytułu niezdolności do pracy na podstawie badań lekarskich, od dnia 18 czerwca 2003 r. do 31 stycznia 2021 r.

Następne istotne okoliczności to te, które miały wpływ na decyzje zapadłe w organie rentowym oraz w orzeczeniu sądu I instancji (komisje oraz biegli). Przede wszystkim orzeczenie Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności w T. zaliczyło ubezpieczonego do znacznego stopnia niepełnosprawności do 31 maja 2021 r., stwierdzając jednocześnie, że niepełnosprawność u ubezpieczonego datuje się od 14 roku życia, zaś ustalony stopień niepełnosprawności datuje się od 17 kwietnia 2013 r. Następnie, orzeczenie lekarza orzecznika ZUS z dnia 22 stycznia 2018 r., który uznał ubezpieczonego za okresowo niezdolnego do pracy do 31 stycznia 2021 r., przy czym nie stwierdził on, że niezdolność ta pozostaje w związku z naruszeniem sprawności organizmu powstałym przed ukończeniem 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia lub w trakcie studiów doktoranckich albo aspirantury naukowej. Następnie, Komisja lekarska ZUS rozpoznała u ubezpieczonego schorzenia natury psychicznej powodujące całkowitą niezdolność do pracy od 31 stycznia 2003 r. Jednocześnie nie stwierdziła okoliczności do ustalenia niezdolności do pracy w okresie od 13 kwietnia 1975 r. do 12 kwietnia 1991 r. lub do 31 sierpnia 1993 r. Według Komisji data powstania całkowitej niezdolności do pracy przypada na dzień 18 czerwca 2003 r. Następnie, według opinii biegłego z 18 kwietnia 2018 r. brak jest bezsprzecznych danych, że niezdolność do pracy wynikała przed ukończeniem przez ubezpieczonego 18 roku życia lub w trakcie nauki w szkole, którą pobierał do 31 sierpnia 1993 r. Według biegłego początek całkowitej niezdolności do pracy ubezpieczonego powinien być datowany na 2003 r., a naruszenie sprawności organizmu, będące tego przyczyną powstało około 1996 r. Ponadto, na etapie postępowania odwoławczego, według opinii biegłego z 31 lipca 2020 r.

ubezpieczony ujawniał objawy chorobowe przed 16 rokiem życia, ale ich nasilenie nie powodowało całkowitej niezdolności do pracy. Według tejże opinii, ubezpieczony jest okresowo całkowicie niezdolny do pracy, ale niezdolność ta nie powstała w okresach przed ukończeniem 16 roku życia (do 12 kwietnia 1991 r.), ani przed ukończeniem 18 roku życia (do 12 kwietnia 1993 r.) lub w okresie nauki (do 31 sierpnia 1993 r.). Według tej opinii ubezpieczony jest całkowicie niezdolny do pracy do 31 stycznia 2021 r., zaś data powstania całkowitej niezdolności do pracy przypada na dzień 18 czerwca 2003 r.

Biorąc pod uwagę aspekty prawne przedmiotowej sprawy należy stwierdzić, że na podstawie art. 65 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, renta rodzinna przysługuje uprawnionym członkom rodziny osoby, która w chwili śmierci miała ustalone prawo do emerytury lub renty z tytułu niezdolności do pracy lub spełniała warunki wymagane do uzyskania jednego z tych świadczeń. Natomiast zgodnie z art. 68 tejże samej ustawy, dzieci własne, dzieci drugiego małżonka i dzieci przysposobione mają prawo do renty rodzinnej: do ukończenia 16 lat; do ukończenia nauki w szkole, jeżeli przekroczyły 16 lat życia, nie dłużej jednak niż do osiągnięcia 25 lat życia, albo bez względu na wiek, jeżeli stały się całkowicie niezdolne do pracy oraz do samodzielnej egzystencji lub całkowicie niezdolne do pracy w okresie, o którym mowa wyżej. Natomiast według art. 4 ust. 1 ustawy o rencie socjalnej, renta socjalna przysługuje osobie pełnoletniej całkowicie niezdolnej do pracy z powodu naruszenia sprawności organizmu, które powstało: przed ukończeniem 18 roku życia; w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej - przed ukończeniem 25 roku życia; w trakcie kształcenia w szkole doktorskiej, studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Ponadto, zgodnie z art. 7 ust. 1 tejże samej ustawy, renta socjalna nie przysługuje osobie uprawnionej do emerytury, uposażenia w stanie spoczynku, renty z tytułu niezdolności do pracy, renty inwalidzkiej lub pobierającej świadczenie o charakterze rentowym z instytucji zagranicznych, renty strukturalnej, a także osobie uprawnionej do zasiłku przedemerytalnego, świadczenia przedemerytalnego lub nauczycielskiego świadczenia kompensacyjnego.

Zgodnie zatem z powyższymi przepisami ustaw ubezpieczeniowych, w pierwszej kolejności ustawą o emeryturach i rentach z FUS, należy wywnioskować,

że uprawnienie do renty rodzinnej może być przyznane osobie, której całkowita niezdolność do pracy powstała przed ukończeniem 16 roku życia lub do skończenia nauki w szkole, jeżeli ubezpieczony kontynuuje naukę po 16 roku życia, nie później niż do osiągnięcia 25 roku życia. W następnej kolejności, na podstawie ustawy o rencie socjalnej należy wywnioskować, że uprawnienie w postaci renty socjalnej może zostać przyznane osobie, której naruszenie sprawności organizmu nastąpiło przed ukończeniem 18 roku życia, w trakcie nauki w szkole lub w szkole wyższej przed ukończeniem 25 roku życia, w trakcie studiów doktoranckich lub aspirantury naukowej. Ponadto, renta socjalna nie przysługuje osobie, która posiada świadczenie (rentę) z tytułu niezdolności do pracy.

Podsumowując powyższe należy podkreślić, że skoro w wyniku postępowania dowodowego (na podstawie orzeczeń lekarskich i opinii biegłych) ustalono, iż brak jest dowodów leczenia ubezpieczonego do stwierdzenia istnienia całkowitej niezdolności do pracy przed 16 rokiem życia i nauce w szkole (od 13 kwietnia 1975 r. do 12 kwietnia 1991 r. lub do 31 sierpnia 1993 r.), zaś datą powstania całkowitej niezdolności do pracy jest dopiero dzień 18 czerwca 2003 r., to w świetle tak ustalonych faktów, konfrontując wynik postępowania dowodowego z przywołanymi wyżej przepisami prawa ubezpieczeń - nie sposób zgodzić się z argumentacją skargi kasacyjnej. W tym zakresie trzeba zgodzić się natomiast z wyrokiem Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2020 r. wydanym w sprawie I UK 50/19 oraz postanowieniem Sądu Najwyższego z 8 grudnia 2021 r. w sprawie I USK 253/21, zgodnie z którym, przesłanką nabycia prawa do renty rodzinnej na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s. nie jest sama choroba osoby ubiegającej się o rentę rodzinną (w tym choroba psychiczna), ani niepełnosprawność (nawet w stopniu znacznym, formalnie orzeczona przez organ stwierdzający niepełnosprawność), lecz całkowita niezdolność do pracy (w rozumieniu art. 12 ust. 2 u.e.r.f.u.s.) powstała w okresach ściśle uregulowanych w przepisach. W sprawie, w której przedmiotem ustaleń i ocen sądu ubezpieczeń społecznych jest zdolność lub niezdolność ubezpieczonego do pracy z powodów medycznych (związanych ze stanem jego zdrowia), a taka sytuacja ma miejsce w przypadku ubiegania się o rentę rodzinną na podstawie art. 68 ust. 1 pkt 3 u.e.r.f.u.s., rozstrzygnięcie zagadnień dotyczących stanu zdrowia ubezpieczonego wymaga

zasadniczo wiedzy specjalistycznej, skoro centralną kwestią wymagającą ustalenia jest całkowita niezdolność do pracy z przyczyn medycznych. Podkreśla się w związku z tym konieczność zasięgnięcia w sporach o rentę z tytułu niezdolności do pracy opinii biegłych lekarzy właściwych specjalności w celu oceny stanu zdrowia ubezpieczonego z punktu widzenia możliwości wykonywania zatrudnienia. Ograniczenie samodzielności sądu w zakresie dokonywania ustaleń wymagających wiadomości specjalnych obejmuje w sprawie o rentę związaną z niezdolnością do pracy ocenę etiologii (przyczyn), momentu powstania, aktualnego stopnia nasilenia diagnozowanych schorzeń, ich wzajemnych powiązań i wpływu na możliwość świadczenia pracy zarobkowej. Sąd nie ma kompetencji do samodzielnego ustalania, czy występowanie u danej osoby różnych dolegliwości zdrowotnych (np. psychicznych) powoduje całkowitą niezdolność do pracy. Do kompleksowej analizy stanu zdrowia strony niezbędne jest zasięgnięcie opinii biegłego (biegłych). (LEX nr 3225110 i LEX nr 3275080). Zgodnie zaś z postanowieniem Sądu Najwyższego z 5 sierpnia 2021 r., II USK 400/21, gdzie stwierdzono, że w myśl ustawy emerytalnej, bez względu na wiek nabędzie prawo do renty rodzinnej (przy spełnieniu pozostałych wymogów ustawowych) dziecko całkowicie niezdolne do pracy oraz niezdolne do samodzielnej egzystencji. Możliwe jest również przyznanie renty rodzinnej bez względu na wiek dziecku całkowicie niezdolnemu do pracy i zdolnemu do samodzielnej egzystencji. W obu tych sytuacjach warunkiem jest, aby całkowita niezdolność do pracy powstała w okresie, o którym mowa w art. 68 ust. 1 pkt 1 u.e.r.f.u.s. (LEX nr 3362119). W rozpoznawanej sprawie zaś, datą powstania całkowitej niezdolności do pracy jest dopiero dzień 18 czerwca 2003 r. Stąd też zarzuty skargi kasacyjnej należało uznać za bezpodstawne.

Biorąc powyższe pod uwagę, orzeczono jak w sentencji.

[as]

I.n